

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียง

Factors Affecting Community Development of the District Community Development Office in Eastern Region

จิตตรัตน์ ยั่งอยู่ และ พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Email : naranya4674@gmail.com ; ²Email : pongsate@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของการพัฒนาชุมชน, ศึกษากระบวนการพัฒนาชุมชนและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงประชากรจำนวนทั้งสิ้น 269 คน กลุ่มตัวอย่าง 160 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) ระดับการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงอยู่ในระดับดีมากที่สุด 3) ปัจจัยผู้นำในชุมชน, ทุนทางสังคมของชุมชน, พลังชุมชน, ความรู้/ความเข้าใจของพัฒนาการและพัฒนากร, จิตสำนึกของพัฒนาการและพัฒนากรส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนแต่การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและทักษะ/ความสามารถของพัฒนาการและพัฒนากรไม่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียง

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, การพัฒนาชุมชน, ภาคตะวันออกเฉียง

Abstract

The objectives of this study include: To analysis the components of Community Development, to study the level of community Development and to study the factors affecting community development of the district community development office in Eastern region. The population consisted of 269 .There were 160 participants used as a sampling group and were randomly selected by Simple Random Sampling. A questionnaire was used as the research instrument. The data analysis was done by using frequency, percentage, mean, standard deviation, confirmatory factor analysis, A multiple regression analysis. The results revealed that 1) The confirmatory model of community development of the District Community Development Office in Eastern Region model was fit with the empirical data 2) The level of community Development at a high level 3) The factors affecting with community development: including, Community Leader, Social Capital, Community Power, Knowledge and Understanding, Consciousness but People Participation, Skill and Ability were not affecting with community development of the district community development office in Eastern region.

Keywords: Factors Affecting, Community Development, Eastern Region

วันที่รับบทความ : 22 มกราคม 2563
 วันที่แก้ไขบทความ : 21 เมษายน 2563
 วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 18 พฤษภาคม 2563

1. บทนำ

ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นกระทรวงหลักที่สำคัญของภาครัฐ และมีบทบาทต่อการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ.2560-2564) ให้สอดคล้องแนวทางการพัฒนาของประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จากวิสัยทัศน์ “ประชาชนมีฐานรากการดำรงชีวิต และพัฒนาสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและสมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และหน้าที่สำคัญในการพัฒนาชุมชน คือการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข และรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกและสร้างความเป็นธรรมในสังคม และหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี โดยกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านที่ 1 จากยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสิ้น 5 ด้าน ธนากร สังขแป [1] เรื่องการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจากเป้าประสงค์ เพื่อให้หมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้มแข็ง ประชาชนพึ่งตนเองได้ เศรษฐกิจฐานรากได้รับการพัฒนา โดยการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชน การสร้างและพัฒนาผู้นำสัมมาชีพ การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าอย่างเป็นระบบครบวงจร โดยเชื่อมโยงและคำนึงถึง การจัดการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนที่มีฐานะยากจนในระดับพื้นที่ และการพัฒนาระบบไฟฟ้าประปา เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคมจินตนา สูงจรรย์นั [2] สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มอบหมายให้ กรมการพัฒนาชุมชน[3] เป็นหน่วยงานหลักและมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ของกระทรวงมหาดไทย จากการนำข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบันของการบริหารประเทศ มากำหนดแผนยุทธศาสตร์ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะการพัฒนา

ชุมชนให้บรรลุเป้าหมาย จากการกำหนดวิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี พ.ศ. 2564” นำมาซึ่งประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับอย่างแท้จริง และการยึดมั่นวาระของกรมการพัฒนาชุมชน (Agenda) ในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนเข้มแข็งตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสู่ “เศรษฐกิจครัวเรือนมีความมั่นคง ประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข” กรมการพัฒนาชุมชน[3] และได้มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน ได้บริหารงานภายใต้ภารกิจ/ การบริการหลักขององค์กร รวม 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดหลักการทำงานพัฒนาชุมชน 2) บริการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท 3) การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน/ หมู่บ้าน/ ชุมชน/ องค์กร/ เครือข่าย 4) สร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5) ส่งเสริมการบริหารจัดการการเงินชุมชน 6) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และ 7) ส่งเสริมช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน สำหรับการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยได้ปฏิบัติตามหลักการบริหารงานภายใต้ภารกิจ/ การบริการหลักรวม 7 ประการเป็นอย่างดี อีกทั้งพื้นที่นี้มีความได้เปรียบในแง่ของการพัฒนาอื่น ได้แก่ การพัฒนาที่เรียกกันว่าโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศนอกจากนี้จากผลการประเมินโครงการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้ง 5 โครงการตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ถึง 4 มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับดีมาก ประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีและเกิดความคุ้มค่าทุกโครงการ จึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยสงสัยว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพราะถ้าทราบถึงปัจจัยก็จะได้นำความรู้ที่ได้ไปหาแนวทางเพื่อส่งเสริมปัจจัยเพื่อจะได้เป็นแบบอย่างให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่า สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ความสำคัญโดยเพิ่มองค์ประกอบเพิ่มเติมอีก

3 องค์ประกอบได้แก่ 1) เครือข่ายองค์กร 2) หลักการประหยัด เรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด และ 3) ความเป็นปึกแผ่นของประชาชน ซึ่งองค์ประกอบที่เพิ่มมาขึ้นเป็นการเสริมแนวคิดจากกรมการพัฒนาชุมชนที่มี 7 องค์ประกอบ ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่รวมมาเป็น 10 องค์ประกอบมีความเหมาะสมหรือไม่ต่อการใช้พัฒนาชุมชน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงองค์ประกอบการพัฒนาชุมชนและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยผลการวิจัยจะใช้เป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันของการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ผู้นำในชุมชน, การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน, ทูทางสังคมของชุมชน, พลังชุมชน, ความรู้/ความเข้าใจของพัฒนาการและพัฒนาร, จิตสำนึกของพัฒนาการและพัฒนารส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่พัฒนาการและพัฒนารของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนทั้งสิ้น 269 คน กรมการพัฒนาชุมชน [3]

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่องนี้ โดยมีตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน 2) การมีส่วนร่วมของประชาชน 3) ทูทางสังคมของชุมชน 4) พลังชุมชน 5) ความรู้/ความเข้าใจของพัฒนาการและพัฒนาร 6) จิตสำนึกของพัฒนาการและพัฒนาร และ 7) ทักษะ/ความสามารถของพัฒนาการและพัฒนาร ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดหลักการทำงานพัฒนาชุมชน 2) บริการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชุมชน 3) การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน/ หมู่บ้าน/ชุมชน/ องค์กร/ เครือข่าย 4) สร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) ส่งเสริมการบริหารจัดการการเงินชุมชน 6) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน 7) ส่งเสริมช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน 8) เครือข่ายองค์กร 9) หลักการประหยัดเรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด 10) ความเป็นปึกแผ่นของชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน [3]

4 วิธีดำเนินการวิจัย

1.ประชากร เป็นพัฒนาการและพัฒนารของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนทั้งสิ้น 269 คน [3] 2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่พัฒนาการและพัฒนารของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Hair eal. [4] ต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 20 เท่าต่อ 1 ตัวแปร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ใช้ตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 8 ตัวแปรได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 160 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบบเป็นสัดส่วนเมื่อได้จำนวนตามสัดส่วนผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้วิธีการจับสลาก สุ่มสุ่ม จุลณณะปิยะ [5]

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสอบถาม ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1.นำแบบสอบถาม นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาพบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า IOC $\geq$ 0.50 ขึ้นไป 2. การหาความเที่ยง (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.98 ซึ่งแสดงว่ามีความเชื่อถือได้สูง การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

2. ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยชี้แจงการเข้าร่วมวิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์และตรวจสอบองค์ประกอบเทียบเคียงกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

2. การวิเคราะห์ระดับการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออก ใช้สถิติค่าเฉลี่ย, ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออก ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

5. ผลการวิจัย

5.1. โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันการพัฒนาชุมชนที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบเชิงยืนยันของการพัฒนาชุมชน

ตัวแปรสังเกตได้	ระดับการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ				
	b	β	SE	t	R ²
X4 สร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1.000	0.946	0.014	65.749**	0.894
X1 การให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดหลักการทำงานพัฒนาชุมชน	0.986	0.924	0.013	70.770**	0.853
X2 บริการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท	0.959	0.900	0.016	56.289**	0.810
X3 การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน/ หมู่บ้าน/ ชุมชน/ องค์กร/ เครือข่าย	0.904	0.855	0.022	38.725**	0.731
X5 ส่งเสริมการบริหารจัดการการเงินชุมชน	0.899	0.847	0.023	36.117**	0.718
X6 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	0.668	0.625	0.049	12.811**	0.390
X7 ส่งเสริมช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน	0.804	0.755	0.036	20.709**	0.570
X8 เครือข่ายองค์กร	0.945	0.898	0.018	48.727**	0.806
X9 หลักการประหยัด เรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด	0.864	0.811	0.030	27.385**	0.658
X10 ความเป็นปึกแผ่นของชุมชน	0.839	0.791	0.031	25.574**	0.625
$\chi^2 = 26.264$, $df = 19$, $P\text{-value} = 0.1230$, $TLI = 0.991$, $RMSEA = 0.049$, $SRMR = 0.023$, $CFI = 0.996$					

** $p < 0.01$

จากตารางพบว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนประกอบด้วย $\chi^2 = 26.264$, $df = 19$, $\chi^2/df = 1.382$, $p\text{-value} = 0.1230$, $TLI = 0.991$, $RMSEA = 0.049$, $SRMR = 0.023$, $CFI = 0.996$ โดยน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้อยู่ระหว่าง 0.625 - 0.946 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

5.2 ระดับการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออก

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามการรับรู้ของผู้ปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับความคิดเห็น
1. การให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	4.85	0.73	3	ดีมากที่สุด
2. บริการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท	4.82	0.44	5	ดีมากที่สุด
3. พัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน/ หมู่บ้าน/ ชุมชน/ องค์กร/ เครือข่าย	4.86	0.36	2	ดีมากที่สุด
4. สร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.88	0.35	1	ดีมากที่สุด
5. การบริการจัดการการเงินชุมชน	4.76	0.55	7	ดีมากที่สุด
6. เพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	4.55	0.45	9	ดีมากที่สุด
7. ส่งเสริมช่องทางการตลาดชุมชน	4.74	0.52	8	ดีมากที่สุด
8. เครือข่ายองค์กร	4.84	0.40	4	ดีมากที่สุด
9. หลักการประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์	4.86	0.36	2	ดีมากที่สุด
10. ความเป็นปึกแผ่นของประชาชน	4.78	0.51	6	ดีมากที่สุด
รวม	4.79	0.37		

ระดับการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับดีมากที่สุด

5.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 3 ข้อมูลการถดถอยพหุคูณแบบ Enter

การพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามการรับรู้ของผู้ปฏิบัติงาน	b	Std. error	Beta (β)	t	ระดับความคิดเห็น
ค่าคงที่ (การพัฒนาชุมชน (Y))	.842	.134		6.273**	.000
1. ผู้นำชุมชน (X1)	.263	.044	.351	5.921**	.000
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน (X2)	.043	.037	.048	1.172	.243
3. ทุนทางสังคมของชุมชน (X3)	-.281	.052	-.345	-5.364**	.000
4. พลังชุมชน (X4)	.303	.039	.486	7.849**	.000
5. ความรู้/ ความเข้าใจของพัฒนาการและพัฒนาร (X5)	.192	.056	.207	3.456**	.001
6. จิตสำนึกของพัฒนาการและพัฒนาร (X6)	.302	.055	.274	5.518**	.000
7. ทักษะ/ ความสามารถของพัฒนาการและพัฒนาร (X7)	.001	.052	.001	.021	.983

$R = .94$, $R^2 = .930$, Adjusted $R^2 = .927$, Std. error of the estimated = .10120

**p<.01

จากตารางพบว่าผู้นำในชุมชน, ทุนทางสังคมของชุมชน, พลังชุมชน, ความรู้/ความเข้าใจของพัฒนาการและพัฒนาร,

จิตสำนึกของพัฒนาการและพัฒนารส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและ

ทักษะ/ความสามารถของพัฒนาการและพัฒนาการไม่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียง

6. สรุปและอภิปรายผล

6.1 องค์ประกอบ 10 ประการ ได้แก่ 1) สร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดหลักการทำงานพัฒนาชุมชน 3) บริการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท 4) เครือข่าย องค์กร 5) การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน/ หมู่บ้าน/ ชุมชน/ องค์กร/ เครือข่าย 6) การบริหารจัดการการเงินชุมชน 7) หลักการประหยัด เรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุด 8) ความเป็นปึกแผ่นของชุมชน 9) ส่งเสริมช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน และ 10) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยเรียงตามลำดับดังนี้อันดับ 1 คือสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดำเนินการสร้างทีมขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีอาชีพเพื่อการดำรงอยู่อย่างยั่งยืนอันดับ 2 คือการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดหลักการทำงานพัฒนาชุมชนทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์และแผนงานด้านการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรทำให้บุคลากรมีความสามารถ ที่ดีในการดำเนินการพัฒนาชุมชน อันดับ 3 คือบริการข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบททั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอได้ให้บริการข้อมูลการพัฒนาชนบทแก่ผู้รับบริการทั่วไปโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขและการสนองตอบความต้องการของผู้รับบริการอันดับ 4 คือเครือข่ายองค์กรทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอได้บูรณาการการทำงานร่วมกับเครือข่ายจนสามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน อันดับ 5 คือการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน/ หมู่บ้าน/ ชุมชน/ องค์กร/ เครือข่าย ทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอได้จัดทำโครงการ/ กิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผู้นำองค์กร เครือข่าย ในการสนับสนุนสัมมาชีพชุมชน อันดับ 6 คือส่งเสริมการบริหารจัดการการเงินชุมชนทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการบริหารจัดการการเงินชุมชน โดยประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างความรู้ในการตรวจสอบสุขภาพทางการเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

อันดับ 7 คือ หลักการประหยัดเรียบง่ายได้ประโยชน์สูงสุดทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปเผยแพร่และให้ประชาชนได้ยึดถือปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตอันดับ8คือความเป็นปึกแผ่นของชุมชนทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนในชุมชนที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอรับผิดชอบมีความผูกพันช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนจนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน อันดับ 9 คือ ส่งเสริมช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอได้ดำเนินการส่งเสริมโครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP และพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ของประชาชนในชุมชนผ่านการเพิ่มช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนและอันดับ10 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้นโดยทั้ง10 องค์ประกอบมีความสำคัญที่ทำให้การพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงประสบความสำเร็จ [2,3]

6.2 ระดับการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงอยู่ในระดับดีมากที่สุดเพราะสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงมีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดหลักการทำงานพัฒนาชุมชนไปสู่ประชาชนในพื้นที่รวมถึงมีการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนและเครือข่ายอีกทั้งมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและช่องทางการตลาดส่งผลให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่นสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์เสถียร เหลืองลงกตและนิภา นภาเศรษฐ์ [6] ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการค้างานพัฒนาชุมชนของชุมชนบ้านน้ำใส ตำบลทุ่งเบญจาอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของชุมชนบ้านน้ำใส ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุดทั้งนี้เป็นเพราะการร่วมมือกันของคนในชุมชนเพื่อปรับปรุงชุมชนให้มีความมั่นคงและเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ

6.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียง

6.3.1 ผู้นำในชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้นำในชุมชนเป็นผู้ที่สมาชิกในชุมชนให้การยอมรับโดยสามารถขับเคลื่อนสมาชิกในชุมชนและพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงให้บรรลุเป้าหมายตาม

วัตถุประสงค์ที่วางไว้สอดคล้องกับโนและฮอลเลนเบคที่มีทัศนะว่าผู้นำคือผู้ที่ทำหน้าที่ในการใช้ทักษะเพื่อส่งการประสานงานสมาชิกในกลุ่มให้สามารถปฏิบัติงานหรือภารกิจใด ๆ จนบรรลุเป้าหมาย Noe, Hollenbeck [7] และยังคงสอดคล้องกับพัฒนา ดูศรีพิทักษ์ [8] ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเมือง: ศึกษากรณีชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า ผู้นำเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

6.3.2 ทูทางสังคมของชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เป็นเพราะทุนทางสังคมของชุมชนเป็นสิ่งมีคุณค่าที่คนในชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือปฏิบัติร่วมกันจนเกิดความผูกพันเป็นวิถีชีวิตของชุมชนสอดคล้องกับต้นแบบที่มีทัศนะว่าสิ่งที่มีคุณค่าที่มีอยู่ในสังคมโดยทุกคนมีส่วนร่วมรับประโยชน์ร่วมใช้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมร่วมกันนำไปสู่ความมั่นคงเข้มแข็งต่อชุมชนDunham [9] นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหาญศึก ทรงสวัสดิ์ [10] ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่าทุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

6.3.3 พลังชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยเหตุที่พลังชุมชนของชุมชนอำเภอช่วยทำให้เกิดศักยภาพและความร่วมมือร่วมใจ ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันในการดำเนินการใด ๆ ภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือสอดคล้องกับอนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์และดิกร สาระวดี [11] ที่ศึกษาเรื่องพัฒนาการชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าพลังชุมชน เป็นปัจจัยส่งผลต่อการประสบความสำเร็จของการพัฒนาชุมชน

6.3.4 ความรู้ / ความเข้าใจของพัฒนาการและพัฒนาการส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเนื่องจากความรู้/ ความเข้าใจของพัฒนาการและพัฒนาการเกิดขึ้นจากการรับรู้จดจำ การลองผิดลองถูกจากความเชื่อต่อสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจริง ผ่านประสบการณ์ที่เชื่อมโยง สัมพันธ์กับบริบทสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น จึงเป็นแนวทางที่ส่งเสริมการพัฒนา

ชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบความสำเร็จ [10] สอดคล้องกับพงษ์ศักดิ์ มณีเดช [12] ที่ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนของนางทองดี โพธิ์ยอง จากมุมมองของพุทธศาสนา พบว่า ความรู้เป็นปัจจัยที่ส่งผลในการพัฒนาชุมชน

6.3.5 จิตสำนึกของพัฒนาการและพัฒนาการส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือเนื่องจากจิตสำนึกเป็นการแสดงออกของบุคคลที่เกิดจากการรับรู้โดยถูกประเมินค่าตามความถูกต้องเหมาะสมจึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบความสำเร็จสอดคล้องกับพิทักษ์ กาวิน [13] ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงของชุมชนเกษตรกรรมในชุมชนเขตพื้นที่สูง พบว่า จิตสำนึกที่ดี เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนา

6.3.6 การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนไม่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนที่แท้จริงส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนไม่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งขัดแย้งกับสมหมาย ทองขาว [14] ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนบ้านโงกน้ำ ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน โดยประชาชนในชุมชนทุกคนได้ร่วมกันแสดงออกทางความคิด การติดตามและการประเมินผลการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างแท้จริงเพื่อให้บรรลุผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6.3.7 ทักษะ/ความสามารถของพัฒนาการและพัฒนาการไม่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งนี้เป็นเพราะพัฒนาการและพัฒนาการใช้ความสามารถในการทำงานควบคู่กันกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ด้วยเหตุนี้ทักษะ/ความสามารถของพัฒนาการและพัฒนาการเพียงฝ่ายเดียวจึงไม่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะต้องมีการประสานร่วมกัน

กับทักษะ/ความสามารถของผู้นำชุมชนในพื้นที่ด้วย ซึ่งขัดแย้งเอกพันธ์ ภัทรสุพงศ์ [15] ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชน ในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่นพบว่าความรู้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชน โดยความรู้เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถตามตำแหน่งที่ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมทำให้ตอบสนองต่อการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพาที่สนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] ธนากร สังเขป, การพัฒนาที่ยั่งยืน, พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์, 2556
- [2] จินตนา สุกจรรย์นธ์, การศึกษาและการพัฒนาชุมชน (Education and Community Development), กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, 2549
- [3] รายงานประจำปี, กรมการพัฒนาชุมชน, 2562.
- [4] Hair, J. F., Black, W.C., Babin,, B. J., Anderson, R. E, Multivariate data analysis: A Global Perspective (7th ed). New Jersey: Pearson Education Inc, 2010.
- [5] สุพัตรา จุณณะปิยะ, คู่มือการวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่2 นนทบุรี:ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2551.
- [6] พงษ์เสฐียร เหลืองอลงกตและนิภา นภาเศรษฐ์ “การดำเนินงานพัฒนาชุมชนของชุมชนบ้านน้ำใส ตำบลทุ่งเบญจาอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี” วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม.,ปีที่ 12,ฉบับที่ 2, หน้า 182-197, 2559.
- [7] Noe, R. A., Hollenbeck, J. R., Gerhart, B., & Wright, P. M. Human resource management: Gaining a competitive advantage: McGraw-Hill Education New York, NY, 2017.
- [8] พัฒนา ดุศรีพิทักษ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเมือง: ศึกษากรณีชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสกลนคร อำเภอเมืองจังหวัดสกลนคร,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
- บัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้นสังคมศาสตร์), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2540.
- [9] Dunham, A. Community welfare organization. New York: Thomas Y. Crowell, 1985.
- [10] หาญศึก ทรงสวัสดิ์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2550.
- [11] อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์, และดิกร สาระวดี “พัฒนาการชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง” วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์., ปีที่ 24, ฉบับที่ 2, 2550.
- [12] พงษ์ศักดิ์ มณีเดช, “การวิเคราะห์ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนของ นางทองดี โพธิยอง จากมุมมองของพุทธศาสนา,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.
- [13] พิทักษ์ กาวีวัน, “การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงของชุมชนเกษตรกรรมในชุมชนเขตพื้นที่สูง,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- [14] สมหมาย ทองขาว, “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนบ้านโงกน้ำ ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง,” การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- [15] เอกพันธ์ ภัทรสุพงศ์, “การพัฒนาขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชน ในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น,” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.